

DOSYA/GÖZLEM VE GÖRÜŞLER

SERMAYENENİN KRİZİNİN BEDELİNİ SERMAYEYE ÖDETTİRMENİN ÖZNESİ GÜCÜ VE GÜVENCESİ BİZLERİZ!

Bedriye YORGUN*

I) Kriz Değerlendirmesi:

2000'li yılların ortalarından itibaren dünya ekonomisinin merkez ülkelerindeki daralma ve durgunluğun sonuçları, 2007 yılından itibaren özellikle Amerika Birleşik Devletleri'nde konut sektöründe başlayan krizle somutlaştı. Uzun bir resesyon (durgunluk) döneminin ardından Amerika'da başlayan kriz bugün çok sayıda ülkeyi ve milyonlarca insanı etkileyecek kadar geniş bir alana yayılmıştır.

Kapitalizmin doğasında var olan krizler, uzun süredir finansal araçlarla ve spekülasyonlarla ertelenmeye ve törpülenmeye çalışılmaktaydı. Bugünkü krizin temel nedenlerinden biri de tüketim açığının krediler yoluyla kapatılmaya çalışılmasıdır. Ücretlerin aşağıya çekilmesi ile genişleyen ve büyüyen sektörler, yine ücretlerin düşük düzeyde olması sebebiyle tüketim açığına bağlı olarak daralmaktadır. Reel sektörde bir birimlik üretim artışına karşın bu maddi artıştan yola çıkılarak finans ve türev finans piyasalarında yüzlerce birimlik spekülasyon işlem yapılmaktadır.

Para, dünya tarihinde hiç olmadığı kadar maddi üretimden kopmuştur ve maddi karşılığı olmayan bu parasal genişleme spekülasyonlar yoluyla kontrolsüz biçimde genişlemiştir. Bu genişleme büyüdükçe onu kontrol altında tutmanın bedeli de giderek artmaktadır. Üretim, üretimden kopmuş spekülasyon parasal işlemlere tabi olmasıyla, aslında hayatın tümü kontrol altına alınmaktadır. Bu işlemleri gerçekleştiren ve bu parayı kontrol eden gruplar hayatın akışını kontrol etmektedirler.

Paranın toplumsal fonksiyonunda görülen bu değişim, yani paranın basit bir değişim aracı olmaktan çıkarılarak spekülasyon bir araca çevrilmesi sermaye kesimine değişik kazançlar sağlamaktadır. Öncelikle spekülasyonla büyük paralar kazanılmakta, bu paralar tüketim için kredi olarak dağıtılarak piyasalar kısmen de olsa canlandırılmakta, dağıtılan kredilerin geri ödenmesi üzerinden toplumsal kontrol mekanizmaları işletilmektedir. Spekülasyon kazançları yüzünden ortaya çıkan krizler bahane edilerek çalışma koşulları ve ücretler düşürülmektedir. Yine krizler gelir dağılımı dengesinin bozulduğu, işsizlik ve yoksulluğun yanı sıra kayıt dışı çalıştırma biçimlerinin arttığı dönemlerdir.

II) Krize Karşı Savunmasız Bırakıldık!

Dünyanın pek çok ülkesinde olduğu gibi Türkiye'de de işçi ve emekçilerin hak kayıplarının önüne geçecek önlem paketi hazırlanmamıştır. Bu krizin sonuçları sermaye kesimi tarafından, emek alanının enformelleştirilmesi, güvencesiz/ sigortasız çalışma biçimlerinin yaygınlaştırılması adına adeta bir fırsat olarak değerlendirilmektedir.

Toplumun en mağdur kesimlerini krizlere ve piyasanın kötü etkilerine karşı koruma işlevi bulunan çeşitli mekanizmaların en önemlileri bütçe ve sosyal güvenlik sistemidir. Diğer koruyucu mekanizmalar da sırasıyla iyi planlanmış bir sağlık ve sosyal hizmet sistemi, sosyal harcamaların ve yatırımların genişletilmesidir.

II.1) Bütçe: Yatırımlar Daraltılıyor!

2009 bütçesinde krize karşı sosyal ve ekonomik politika geliştirilmemiş, aksine yanlış politikalarda ısrarlı olduğu mesajı verilmiştir. %4 büyüme hesabı üzerinden oluşturulan bütçenin gerçeklerle sağlıklı bir ilişkisi kalmamıştır. Dünyadaki bütün ülkelerde

*SES Genel Başkanı

büyüme oranlarında radikal düşüşler yaşanırken ve beklenirken yıllardır yanlış ekonomik politikalarla idare edilen ve krize karşı tutarlı hiçbir politika gerçekleştirilmeyen ülkemizde bu büyüme oranının nasıl yakalanacağı merak konusudur.

Bu bütçe ile mali disiplin adı altında uygulanmak istenen şey; bütün kaynakların öncelikli olarak borç ödemelerine yönlendirilmesi, geriye kalan kaynakların da yatırımlar yerine harcamalara, özelden mal ve hizmet alımlarına ayrılarak borçluluk durumunun süreklileştirilmesidir. Yeterli kamusal yatırım yapılmadığında borç ödemeleri için sosyal harcamalar kısılmakta, maaşlarımız eritilmekte ve emekçilerden daha çok vergi alınmaktadır.

Bütçe giderlerinde yatırımlar için ayrılan pay, bütçe görüşmeleri sırasında IMF'nin istemleri doğrultusunda yapılan 14 milyarlık kesinti ile 26,1 milyar TL'den 12,1 milyar TL'ye indirilmiştir. 1980'lerde yatırıma ayrılan pay ortalama % 20 düzeyinde iken, bugün % 4'e düşürülmüştür. Sağlık yatırımlarının 132,6 milyon TL'lik kısmı kesilmiştir. Yatırıma yeterli bütçenin ayrılmamış olması kamusal sağlık hizmetinin daraltılmak istendiğinin açık bir göstergesidir. Bütçedeki kaynakların yatırımlar yerine harcamalara ayrılması nedeniyle artan nüfusun ihtiyaçlarına yanıt üretecek kapasite gelişimi olmamakta, toplumsal dışlama mekanizmaları acımasız biçimde işlemektedir.

II.2) Sağlık Bütçesi: Özele Kaynak Aktarma Aracı

Kamusal sağlık hizmetinin daraltılmasıyla sağlık alanı özele bırakılmakta, sağlık bütçesi özele kaynak aktarma aracı olarak kullanılmaktadır. AKP hükümeti döneminde SGK ilaç harcamaları yaklaşık 2,5 kat, SGK'nın döner sermayeli devlet hastanelerine yaptığı ödeme 2002'den bu yana 4 kat artarken, SGK'nın özel hastanelere aktardığı kaynak tam 14 kat artmıştır. Bu astronomik artış SGK'yı kuranların, hayatımıza GSS diye sağlık vergisi ödeme yükümlülüğü getirenlerin bunu hangi toplumsal katmanlar için yaptığını açıkça göstermektedir. Sağlıkta Dönüşüm Programının paradigması, giderleri hizmeti kullanan halkın omuzlarına yıkıp, kurulan sağlık piyasasında dönen parayı sermayeye transfer etmektir.

SGK Sağlık Harcamalarının Yıllar İtibariyle Seyri:

SGK 2008 yılında, ilaç tekellerine ve özel hastane zincirlerine 25 milyar TL öderken, bu paranın 18,5 milyar TL'sini sağlık primi olarak halktan toplamıştır. Yapılan 25 milyar TL'lik harcamanın ne kadarının gerçek tedavi harcaması, ne kadarının yolsuzluk payı olduğuna dair şüpheler bizzat kurumun başındaki en son müdür tarafından dillendirilmektedir. SGK gelir ve giderleri arasındaki fark 6,5 milyar TL'dir. Bu yıl bütçeden karşılanan bu farkın önümüzdeki yıllarda katkı payları ve cepten ödemelerle hastalar üzerinden

kapatılacağını, giderlerin fazla olması gerekçe gösterilerek yoksul ve işsizlere sunulan ücretsiz hizmetin kapsamının daraltılacağını söylemek mümkündür. Hastalar, yeşil kartı olsa dahi katkı payı yüzünden sağlık kuruluşlarına başvuramamaktadır. Prim, katkı payı, fark v.b. uygulamalar sağlık hizmetine başvuru oranlarını düşürmektedir.

2008 yılında sağlık harcamalarında ilacın payı % 42, tedavinin payı % 56, optik ve diğer sağlık giderlerinin payı da % 2 oldu. Özellikle SSK sağlık kuruluşlarının Sağlık Bakanlığı'na devredilmesinin ardından sağlık ve özellikle ilaç harcamalarında önemli artışlar olmuş, ithalata bağımlılık derinleşmiştir.

Hükümetin neoliberal politikaları özele yönelimi arttırmış, kamudan yasa zoruyla kesilen kaynakların - 2008 yılında kamu tedavi kurumlarının 3 milyar TL'lik alacağı silinirken, aynı oranda kaynak özel hastanelere hiç denetimsiz aktarılmıştır- özele aktarılması sonucunda da özelde yatırım yapma hamleleri hızlanmıştır. Talebin kıskırılmasıyla pek çok özel sağlık kuruluşu yatırımlarını arttırmaya çalışmış bunun için de borçlanma yoluna gitmiştir. Sağlık sektörünün bankalara ve diğer kuruluşlara borcunun 3 milyar dolar olduğu tahmin edilmektedir. Hükümetin yanlış politikaları ve krizin de etkisiyle bu süreçte büyük tekeller dışında küçük ölçekli özel sağlık kuruluşlarının çoğu batma noktasına gelmiş, yani bizzat hükümet sektörde tekelleşmeyi arttırmıştır.

Kamu Hastane Birlikleri'nin yürürlüğe girmesiyle birlikte kriz ortamında kendi hallerine terk edilecek olan sağlık kurumlarının pek çoğunda hizmetin niteliğinde düşüş yaşanacaktır. Personeli ise uzun çalışma saatleri, düşük ücret, iş güvencesiz çalışma beklemektedir. Aile hekimliği ve krizin üst üste binen etkileri nedeniyle yoksulların sağlık hizmetinden giderek daha çok dışlanacağını söylemek mümkündür. Yoksulluk, depresyon, anksiyete, madde bağımlılığı, tüberküloz ve AIDS gibi hastalıklarda artışa neden olabilmekte ve intiharı tetiklemektedir.

Krizin etkilerinin giderek büyüdüğü böyle bir dönemde sağlıkta dışa bağımlılık, hem harcamaların kontrolünü zorlaştıracak, hem de sağlık hizmeti fiyatlarını yükselterek yoksulların dışlanması sonucunu doğuracaktır. Ayrıca yeterli yatırım yapılmaması nedeniyle kamu sağlık kuruluşlarından hizmet alan vatandaşlarımız niteliksiz hizmete mahkum edilmişlerdir. Krizle birlikte artan işsizlik ve yoksulluk nedeniyle özellikle kadınların sağlık hizmetlerinden faydalanmasının zorlaşacağını öngörmek mümkündür. Kadınların sağlık hizmetlerinden dışlanması çocuk ve bebek sağlığını da olumsuz etkilemekte, yoksul kesimin büyük bölümünü oluşturan kadınların yoksulluğa, işsizliğe, kayıt dışılığa itilmesi, gelecek nesilleri de doğrudan olumsuz etkilemektedir.

II.3) Sosyal Güvenlik Sistemi: Gerçekten Sosyal mi?

İyi planlanmış ve toplumsal gereksinimleri hesaba katan sosyal güvenlik sistemlerinin bozuk olan gelir dağılımını düzeltici etkileri bulunmaktadır. Ancak sağlık ve sosyal güvenlik alanını piyasa mantığıyla düzenleyen SSGSS gibi düzenlemeler, gelir dağılımının olumsuz etkilerini daha da derinleştirmektedir. SSGSS hak niteliğindeki toplumsal gereksinimleri ticari mallar olarak tanımlayarak pazarlayan bir anlayış doğrultusunda tasarlandığından ve bütün hizmetler piyasanın öncelikleri ve ihtiyaçları doğrultusunda şekillendirildiğinden ekonomik krizin sağlık ve sosyal güvenlik alanına yıkıcı etkilerinin olması kaçınılmazdır. Bugün ülkemizdeki sağlık kuruluşlarının ürettiği hizmetlerin büyük bölümü piyasadan temin edilmektedir. Piyasada meydana gelen fiyat dalgalanmalarından sağlık alanını koruyan mekanizmaların hepsi neoliberal reçeteler doğrultusunda ortadan kaldırılmıştır.

Sosyal güvenlik havuzuna asıl para SGK fonlarından ve cepten ödemelerden gelmektedir. İşsizliğin, yoksulluğun ve kayıt dışı çalıştırmanın kriz dönemlerinde büyük ölçüde artmasından hareketle fona yeterli kaynak akışı olmayacağını ve pek çok kişinin sosyal güvenlik şemsiyesinin dışına itileceğini söylemek mümkündür.

TÜİK, 2008 Kasım verilerine göre Türkiye'de 10 milyon 115 bin kişinin herhangi bir sosyal güvenlik kurumuna kaydı olmadan çalıştığı belirlenmiştir. Ücretli olarak çalışan toplam 11 milyon 398 bin kişiden % 17,5 oranındaki 2 milyon kişinin kayıt dışı çalıştığı belirtilmiştir. 1 milyon 640 bin olan yevmiyelilerin % 89,8'i kayıt dışı olarak çalışmaktadır. Krizle birlikte bu rakamların tırmanacağı şüphesizdir.

1 Ekim'den itibaren eczaneler aracılığı ile alınmaya başlanan 10 YTL muayene katılım payı bile halkın özel sağlık kuruluşlarına ulaşımını zorlaştırmış, muayene sayıları % 50 azalan sağlık kuruluşları doktor maaşlarını ortalama % 25 hemşire maaşlarını ise bu rakamın üstüne varan oranlarda indirmiştir. Ekonomik krizin de etkisiyle bu daralmanın önümüzdeki yıl da devam ederek %40'ı bulması beklenmektedir. Bu ölçüde bir daralma bu sektörde işsizliği tırmandıracak ve dolayısıyla sağlık personelinin pazarlık gücünü de düşürerek çok daha uzun saatler çalıştırılma karşılığında çok daha düşük ücreti getirecektir.

Krizin emekçiler üzerindeki olumsuz etkilerini açığa çıkarırken ve buna karşı verilecek mücadele yöntemlerini belirlerken toplumsal cinsiyet eşitsizliğini göz önünde bulundurmak durumundayız. Çünkü toplumsal cinsiyet eşitsizliği kadınların neo-liberal saldırıdan ve krizden daha fazla etkilenmelerine yol açmaktadır. Mücadele açısından baktığımızda ise kadınların yer almadığı bir mücadele stratejisinin başarı

şansının yarı yarıya düşeceği açıktır. Türkiye'de, çalışabilecek yaştaki her dört kadından sadece birisi işgücüne katılmaktadır. Çalışanların yarısı tarımda ve ücretsiz aile işçisi statüsündedir. Tarımdaki kadınların tamamına yakını sosyal güvenlik kapsamının dışındadır. Tarım dışı kadın istihdamının önemli bir bölümü de kayıt dışıdır. Son altı yılda kadınlar için yaratılan tarım dışı istihdamın % 59'u enformel işlerdir. Bu durum sadece imalat sektöründe değil hizmetlerde de geçerlidir. Kamu kuruluşları tarafından, gerekli işgücü yaygın biçimde taşeron şirketler aracılığıyla sağlanmakta ve taşeron/iş güvencesiz çalıştırılanların büyük kısmını kadınlar oluşturmaktadır. Kentlerde kadın işsizlik oranı (%17,9) erkek işsizlik oranının üzerindedir. Kaldı ki bu oran gerçekliği yansıtmaktan çok uzaktır. İstihdamdan dışlanan kadınların bir süre sonra "ev kadını" statüsüne dahil edilmesi hem kadın işsizliğinin hem de genel olarak işsizlik sorununun gizlenmesine neden olmaktadır. Cinsiyete dayalı iş bölümü kadınları kapitalizmin yedek emek ordusu haline getirirken, işsizlik sorununun bir sosyal patlamaya dönmesini de engellemekte, emniyet sübabı işlevi görmektedir. Öte yandan kriz dönemlerinde düşük ücretlerle çalışmayı mümkün kılan şeyin karşılığı ödenmeyen ev içi kadın emeği olduğu da çok açıktır.

Kadının kayıtlı istihdamının gerilemesi, sağlık ve sosyal güvenlik haklarını tırpanlamakla kalmamakta, kadınların erkeklere bağımlılığını da arttırmaktadır. Kadınlar için yaratılan istihdam olanaklarının kayıt dışı, yarı zamanlı, düzensiz işler olması sosyal güvenlik haklarından yararlanmalarına engel olmakta, emekliliği ise onlar için bir hayal haline getirmektedir. Yeni hesaplama endeksleri ile emekli, dul, yetim maaşları düşürülmüştür. İşyerlerinin çoğunda çocuk ve bebek bakımı olanakları yoktur. SSGSS ile annelik yükümlülüklerinin yerine getirilmesi zorlaştırılmıştır. Öte yandan, SSGSS ile birlikte, evli olmayan kadınların ana-babaya bağlı aylık ve sağlık olanaklarından yararlanma hakları ellerinden alınmıştır. Kadınların istihdamdaki yerlerinin güvencesiz ve süresiz olması, ebeveynlerine bağlı haklarını yitirmeleri, kendi ayakları üzerinde durma olanaklarını ellerinden almaktadır. Bu açıdan kadın hareketinin SSGSS'nin kadınlar için yaptıkları "eve/kocaya dönüş yasası" saptaması çok yerindedir.

Sosyal Hizmetler:

İşsizlik ve yoksulluğun arttığı ve mağdurların çeşitlendiği, sosyal hizmetlere talebin arttığı bir ortamda sosyal hizmetlere yeterli yatırım yapılmamakta, yeterli sayıda eğitimli, kadrolu personel alınmamaktadır. Kurumda kalan çocuk, genç ve yaşlılarla sürekli iç içe olan bakıcı anne ve hizmetlilerin büyük bölümü taşeron personeli olup, iş güvencesinden yoksun, geçici, deneyimsiz ve eğitimsiz olarak çalıştırılmaktadır. 6- 8 çocuğa 1 bakıcı düşmesi gerekirken 25 çocuğa bir bakıcı düşmektedir. 4 özürliye 1 bakıcı düşmesi gerekirken 30- 35 özürliye 1 bakıcı

düşmektedir. 10 çocuğa 1 meslek elemanı düşmesi gerekirken 50- 100 çocuğa 1 meslek elemanı düşmektedir.

Krizin ardından sosyal hizmetlere artan talebi karşılayacak nitelikli ve yeterli sayıda personel alımı yapılmayacaktır. Artık neredeyse norm haline gelen taşeron ve sözleşmeli çalıştırma biçimleri sosyal hizmet sunumunun alt yapısını ve verilen hizmetin niteliğini tehdit eder düzeye ulaşmıştır.

III) Sermayenin Krizden Çıkışı İçin Emeğin Krize Sokulması Gerekliyor!

Krizlerin çıkış nedenleri kadar kriz yönetiminin nasıl sağlandığı da önemli bir gündemdir. Kapitalizmin krizden çıkış adına uygulamaya giriştiği teknikler hayatın daha fazla alanının metalaştırılmasına dayanmaktadır.

Bu son krizin sermaye birikim modelinde radikal bir değişiklikle sonuçlanması muhtemeldir. Şirketler arasındaki rekabet, bireyler düzlemine dek genişletirtadan kaldırılması,

- Sosyal diyalogçu liberal sendikal anlayışın tek seçenek olarak dayatılması,

- Sosyal güvenlik anlayışının yerine bireysel güvenlik kavramının yerleştirilmesi, sağlık, emeklilik, eğitim gibi hakların kişinin ödeme gücüne göre düzenlenmesi,

- Tüm bunların hayata geçirilebilmesi için de anti demokratik ve şiddete dayanan baskıcı politikaların dünyanın her yerinde derinleştirilerek yaygınlaştırılmasıdır.

IV) Kriz ve Olanaklar: Ne Yapmalı?

Sermayenin krizden çıkış için yaptığı her hamle aslında toplumsal mücadele açısından potansiyel bir alan yaratabilmektedir. Bu alan toplumsal muhalefet alanına dönüştürülemediği ve sorunların kaynağı yanlış yerlerde arandığında ortaya çıkacak olan tabloyu bugünden kestirmek mümkündür. Hepimizin bildiği ve tarihin de defalarca gösterdiği gibi kriz dönemleri faşizmin ve milliyetçiliğin yeniden canlanabildiği dönemlerdir. Yıllardır oldukça büyük paralar sosyal kalemler yerine savaşa aktarılmış, yan yana gelme imkanlarımız kısıtlanmaya çalışılmış, toplumun en mağdur kesimleri acılarını ve çözümlerini ortaklaştırmak yerine giderek birbirinden uzaklaştırılmış, sonuç toplumsal çürüme, yozlaşma, dışlama, linç kültürünün yaygınlaşması, milliyetçiliğin yükselişi ve muhafazakarlığın artışı olmuştur.

Kriz ile birlikte derinleşen toplumsal sorunlar, toplumsal muhalefeti güçlendirebilecek potansiyele de sahiptir. Krizin bir kez daha açıkça ortaya koyduğu gibi toplumsal sorunlar toplumsal bir bakış açısıyla ele alınmak zorundadır. Olası tüm bu saldırılar karşısında bugüne kadar yürüttüğümüz mücadelenin toplumsallaştırılması, yerel ve uluslar arası düzeyde

dayanışmanın geliştirilmesi, örgütlülüğümüzün yaygınlaştırılması, sınıf bilincimizin ilerletilmesi hepimiz için büyük önem taşımaktadır.

Sağlık ve sosyal güvenlik alanı toplumun geniş kesimlerini etkileyen alanlardır. Neoliberal politikalarla krizlere karşı bizleri kısmen de olsa koruyan mekanizmalar tasfiye edildiğinden bugün toplumsal alan küçük çaplı olumsuzluklara karşı bile savunmasız bırakılmıştır. Savunmasız bırakılanların mücadele teknikleri ve araçlarını bu defa kendi ihtiyaçları üzerinden ve yeniden örgütlemesine ihtiyaç vardır.

Bunların tümü öncelikle bir mücadele programıyla bezenmiş mücadele modelini gerektirmektedir. Son yıllarda çalışma yaşamındaki ilişkiler yerini düzensizlik ve kural dışılığa bırakmıştır. Kayıt dışı ve iş güvencesiz çalıştırma biçimleri bugün kamu sektöründe bile bir norm olarak benimsenmiştir. Dolayısıyla sendikalar ve emek örgütlerinin yaslandıkları taban da ciddi bir değişim söz konusudur. Değişimle niceliksel olarak giderek büyüyen bu yeni işçi kitlesini örgütsel temel olarak kabul etmek zorunludur.

Yeni bir örgütlenme temeli işçi sınıfının yeni kitlesinin sermayeye karşı kitlesel karşı koyma biçimlerinin örgütlenmesiyle yaratılabilir. Sınıfın geleneksel kesimlerinin ve deneyimli öncü sendikal kadrolarının bu doğrultuda yan yana gelmesi, yeni bir hareket düzleminde ortak mücadele için birleşmeleri önemli adımlardan biridir. Bunun için öncelikle var olan örgütlülükler güçlendirilmeli, işyerleri ve bölgeler düzeyinde ortak bir örgütlenme programı yaratılmalı ve bu program örgütsüz yeni işçi kitleleri ile paylaşılmalıdır. Bu noktada işyeri ve işkolu ayrımını aşan kolektif örgütlenmeye ihtiyaç vardır. Aynı işyerinde aynı işi yapan ama farklı statülerde çalışan emekçilerin başının yukarıdan sendika ya da meslek örgütü genel merkezleri ile kurulması yerine daha yataydan kurulması için çaba sarf edilmelidir. Çalışanların ortak talepler etrafında işyeri komite ve konseylerinde bir araya getirilmesine ihtiyaç vardır.

İşyerlerindeki mücadelenin yerel mücadele kanallarıyla desteklenmesi ve korunması için sendikal hareketin geleneksel talepler yanında, yoksul ve işsizlerin taleplerine ve mücadele stratejilerine yüzünü dönmesi gerekmektedir. Ekonomik talepler, demokratik, toplumsal ve siyasal taleplerle beraber savunulmalı, emek ve demokrasi mücadelesi birleştirilerek birbirinden güç alacak tarzda ilişkilendirilmelidir. Sendikal mücadelenin siyasallaştırılmasına, sendika yönetimlerinin devrimcileşmesine ve sendikal demokrasinin gerçekten hayata geçirilmesine bugün her zamankinden daha fazla ihtiyacımız vardır.

Yerelerde bulunduğumuz işyeri, mahalle ve köylerde krizin yarattığı sonuçları ortadan kaldıracak,

bütün mağdurların katıldığı ve itirazını, isyanını yükseltecek meclislerin, organizasyonların oluşturulması önceliğimiz olmalıdır. Bu tür yapıları oluşturmanın zaman alacağı göz önüne alınarak; krizin asıl mağdurları ve temsilcilerinin yer aldığı geniş çaplı platformlar oluşturularak bütün kenti kapsayacak çalışmalar yürütülmelidir. Hepimizin bildiği gibi henüz bir tasarı iken SSGSS'ye karşı verdiğimiz mücadele oldukça anlamlıdır. Ancak bu mücadele yeterince toplumsallaştırılmamış ve yaygınlaştırılmamıştır. Buradan hareketle krizi göz önünde bulunduracak olursak krizin sunduğu olanakların yeterince değerlendirilebilmesi için öncelikle muhalefetin yerel ayaklarının oluşturulması çok önemlidir. Özelleştirmelerde yaşadığımız gibi yerelde verilen mücadelelerin merkezi bir güce dönüştürülmesi de önemlidir. Yine özelleştirmelere karşı verilen mücadele uzun zaman yerelle sınırlı kalmış, sadece canı yananlar feryat etmişti. Bu anlamda mücadelenin toplumsallaştırılması için en küçük ve en büyük birimlerde verilen mücadelenin aynı potada eritilmesi, sonuçların yaygınlaştırılması, öneriler ve mücadele biçimlerinin geniş kesimleri kapsamaması gerekmektedir.

Özelleştirmeler ve diğer neoliberal politikalarla eritilen sendikal örgütlülük düzeyine her düzeyde saldırı söz konusudur. Performansa dayalı döner sermaye sistemi ve kadro farklılaşmasının parçaladığı sendikal alanın toparlanması için bütün kesimleri etkileyen taleplerin öne çıkarılması sınıfsal dayanışmanın yeniden sağlanması açısından oldukça önemlidir. Emek örgütlerinin bireysel ya da sadece işyerini bağlayan "toplu" sözleşme süreçlerine karşı uyanık olması, grevli-toplu sözleşmeli sendika talebini yükseltmesi gerekmektedir.

Toplumun en küçük biriminden en geniş birimine dek bütün toplumsal alana müdahale olanaklarının yaratılabilmesi için bürokratik ve hiyerarşik yapılanmaların ötesine geçecek örgütlülük biçimlerine ihtiyacımız vardır. Bu örgütlülük biçimlerinin gerçek anlamda hayata geçirilebilmesi ise kadınların sorunlarına ne ölçüde duyarlı olunduğuna, bu sorunları kapsayan örgütlenme ve eylem modellerinin yaratılabilmesine bağlıdır. Kuşkusuz sorun sadece kadınların sayısal katılımı ile sınırlı değildir. Bundan çok daha fazlasına ihtiyaç var. Krizin ve yoksulluğun en çok mağdur ettiği kesim olan kadınların öneri ve taleplerinin öncelikli olarak ele alınması ve onların yer alabileceği eylemlerin yine bizzat onların katılımıyla örgütlenmesi, bu mücadelenin başarısı açısından son derece önemlidir.

Sağlık alanına dönecek olursak;

Alanımızda geleceğin kamu çalışanları, işçileri ya da işsizleri olacak öğrencilerle iletişim kurulmalıdır. Sağlık ve sosyal hizmet alanında öğretim veren okullardaki (tıp fakülteleri, sosyal hizmet okulları, sağlık meslek liseleri vb.) öğretim üyelerinden öğrencilere kadar bütününün örgütlü yapılarıyla bir

araya gelinmelidir. Örgütlülük olmayan yerlerde oluşturulması çabasına girilmelidir. Öncelikle kendi iş yerlerimizde ayırım yapmadan tüm çalışanların profesöründen hizmetlisine (kadrolu, sözleşmeli ve taşeron) katıldığı işyeri meclisleri oluşturularak çalışanların sorunlarına ve işten atmalara karşı ortak mücadele yürütülmeli, zamlara karşı tepkiler açığa çıkarılmalıdır.

Bu doğrultuda;

1- Sağlıkta SS ve GSS Yasasının uygulamaya girmesiyle birlikte yürürlüğe giren katkı payları, teminat paketinin daraltılması ve sağlık hizmetine ulaşımın zorlaştırılmasına karşı toplumun itirazlarının yükseltmesine yönelik çalışmalar yürütülmeli,

2- İşten çıkarmalara karşı, başta iş güvencesiz çalıştırılan vekil, 4/b, taşeron çalışanların çalışma hakları için ortak çalışmalar yürütülmeli, direnişler örgütlenmeli,

3- Sağlıkta yıkımın önemli bir halkası olan Kamu Hastane Birlikleri yasası ve ön uygulamaları olan hastane birleştirmelerine karşı, çalışanlar ve toplum bilgilendirilmeli, eylem ve etkinlikler düzenlenmeli ve hukuksal mücadele de yürütülmeli,

4- Toplumun sağlık hizmetlerine erişiminde sistemden kaynaklanan her türlü sorunu sisteme karşı mücadele gündemi olarak görmeli ve Herkese Sağlık Güvenli Gelecek Platformları'nı (HSGGP) güçlendirmeliyiz.

5- Başta doğalgaz, elektrik, su, ulaşım, temel gıda vb. yapılan insafsızca zamlara karşı, toplumun itirazını görünür kılacak eylemler örgütlemeli,

6- Sağlıkta diğer parametreleri olan barınma, su, temiz çevre, eğitim vb haklara sahip çıkarak, buradaki derinleşen sorunlardan beslenen sahici ve kalıcı organizasyonların oluşturulmasına katkı sunmalıyız.

Sağlıkta bu ülkenin en saygın meslek örgütü TTB'nin ve SES'in yan yana olması önemli olanaklarımızdandır. Sağlık ve sosyal hizmet işkolunda bulunan diğer örgütlerle yan yana gelme çabası önemsenmeli, yeterli gücümüzü irademizle, boyun eğmezliğimizi beyaz önlüklerimiz gibi halkın yüzü akı olma sorumluluğumuzla birleştirmeliyiz. Yine sağlık emekçilerinin "vicdani özü" olanaklarımızın en başta gelenidir. Dünya pratiği de bu iyimser ön kabulümüzü destekleyen örneklerle doludur. Tüm dünyada vahşi kapitalist dönüşümlere en yürekli karşı koyuşlar sağlık emekçilerince örgütlenmiştir. Ayrıca birçok teorisyen tarafından vurgu yapıldığı gibi, sermaye ile insanlığın nihai hesaplaşması öncelikle sağlıkta olacaktır. İnsani özümü piyasasının her türlü süne boyun eğse bilse "yaşama hakkı ticaretini" kabul edemeyecek, "isyan" etmese bile "daha insani ne yapabiliriz" sorusunu soracaktır. Bu soruyu sorabilmek çözümden yana taraf olabilmemizin ta kendisidir.

Tarih sonuncu dönemecine ulaştığında biz de orada olacağız. Tüm doğumlarda olduğu gibi, umudun, yarının, barışın, kardeşliğin, "başka bir dünyanın" ebesi de biz sağlık emekçileri olacağız.